

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามการรับรู้ของครูผู้สอนของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา
ในอำเภอเมืองฯ จังหวัดฉะเชิงเทรา

**Wished Character of Administrator
toward Teacher's Perceptions Who were
under the Chachoengsao Primary Educational Office 1
in Mueng District, Chachoengsao Province**

พรหมพิริยะ พนาสนธิ์ (Prompiriya Panason)*
กรปภา เจริญชันษา (Kornpapha Chareunchansa)*

รับ 12 / มิถุนายน / 2562
ตรวจสอบ 13-18 / มิถุนายน / 2562
ตอบรับ 21 / มิถุนายน / 2562

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
1) เพื่อศึกษาการรับรู้ของครูผู้สอนต่อคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของครูในโรงเรียน
ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ฉะเชิงเทรา ในเขตอำเภอเมืองฯจังหวัดฉะเชิงเทรา
2) เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียน
ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ฉะเชิงเทรา ในเขตอำเภอเมืองฯจังหวัดฉะเชิงเทรา
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ฉะเชิงเทรา เขต 1 เฉพาะอำเภอเมืองฯ ปีพุทธศักราช
2559 จำนวน 444 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธี Stratified
Random Sampling ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 210 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม
จำนวน 1 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน
ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
และพิสูจน์สมมติฐานโดยใช้การพิสูจน์ค่าทีแบบ
One Sample t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน
แบบ One Way ANOVA

* อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Lecturer of Bangkokthonburi University, E-mail: ppanarson@yahoo.com

สรุปผลการศึกษา

1. การรับรู้ของครูผู้สอนต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ของครูในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจะเชิงเทรา ในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยจำแนกตาม 1) เพศพบว่าครูเพศหญิงมีการรับรู้สูงกว่าครูเพศชาย 2) ช่วงอายุพบว่า การรับรู้ของครูฯ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ช่วงอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป ระหว่าง 20 - 35 ปี และ 36 - 50 ปี 3) ระดับการศึกษา พบว่าการรับรู้ของครูฯ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปริญญาตรี ต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

2. ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

2.1 การรับรู้ของครูเพศชายและครูเพศหญิง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 การรับรู้ของครูระหว่างช่วงอายุ 20 - 35 ปี กับ 36 - 50 ปี ไม่แตกต่างกัน แต่ทั้ง 2 ช่วงอายุที่กล่าวแล้วมีการรับรู้ แตกต่างกับครูในช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 การรับรู้ของครูที่มีวุฒิการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี กับ ปริญญาตรี ไม่แตกต่างกัน แต่วุฒิการศึกษาทั้ง 2 กลุ่มที่กล่าวแล้วมีการรับรู้ แตกต่างจากครูกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การรับรู้ของครูผู้สอน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The study was to investigate the perceptions of teachers ,who worked in Mueng District, toward wished characters of school administrators under The Cha-Choeng-Sao

Primary Educational Service Area office 1. The population, used in this study; were 444 teachers at 2016 academic year and sample were selected by Stratified random sampling that had 210 teachers. The instruments used in this study was a questionnaire. Data analysis were done by basic statistics which consisted of the percentage, mean, standard deviation and tested hypothesis by One sample t-test and One Way ANOVA

The results revealed as follows:

1. The teacher's perception toward wished characters of school administrators was at high level in overall. When considered in each aspect we found that 1) Female teachers had perception toward wished characters of school administrators higher than male teachers 2) In age group, the teachers' perception could rank from high to low as 51 years old and more group, between 20-35 years old group and between 36-50 years old group. 3) In educational level, the teachers' perception could rank from high to low as bachelor degree, undergraduate and higher than graduate.

2. Hypothesis testing found as follow

2.1 Perception of male and female teachers were not different at no statistical significance

2.2 Teachers' perception of 20-35 years old group and 36-50 years old group were not different but that 2 groups as we mention were different from 51 years old and more group at statistical significance

2.3 Teachers' perception of

undergraduate group and graduate group were not different but that 2 groups as we mention were different from higher than graduate group at statistical significance

Keywords: perceptions of teachers, wished characters of school administrators

บทนำ

โรงเรียนเป็นสถาบันทางการศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการวางรากฐานการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาว่า เป็นผู้ดำเนินนโยบายไปสู่การปฏิบัติงานในโรงเรียนทั้งในด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักศึกษา ด้านธุรการ การเงิน และพัสดุ ด้านอาคารสถานที่และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งกฎัญญา สาร อ่างถึงใน ผิวพรรณ ณ สงขลา (2546, หน้า 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนว่า โรงเรียนเป็นระบบสังคมระบบหนึ่ง อาคารเรียน หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์การเรียน การสอนจะดีเพียงใดก็ตาม จะไร้ความหมาย ถ้าหากคนใช้สิ่งเหล่านี้ไม่มีความสามารถพอ ไม่มีความตั้งใจที่จะใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมความว่าความเจริญในวงการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับบุคคลหลายฝ่าย แต่ที่สำคัญที่สุด คือผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งต่อความก้าวหน้าของโรงเรียนทุกระดับ การที่ผู้บริหารจะดำเนินการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำบุคลากรในโรงเรียนให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การบริหารโรงเรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความสามารถมีคุณธรรม มีบุคลิกภาพ มีความเป็นผู้นำและมีมนุษยสัมพันธ์ คุณลักษณะของ ผู้บริหารเหล่านี้

ย่อมมีความสำคัญต่อการบริหารของโรงเรียนซึ่งจะทำให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนมีความเชื่อถือและความเชื่อมั่นในการบริหารงาน

นอกจากผู้บริหารโรงเรียนจะมีความสำคัญดังกล่าวแล้ว ครูในโรงเรียนก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าผู้บริหารโรงเรียน เพราะครูเป็นผู้สอนและให้ความรู้กับนักเรียน เป็นผู้มีความสำคัญยิ่งในการปฏิบัติงาน เป็นผู้ปฏิบัติให้งานในโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ครูจะทำงานได้ดีต่อเมื่อมีผู้บริหารโรงเรียนที่มีลักษณะเป็นผู้นำให้ครูเกิดความศรัทธาและมีความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหาร ทั้งครูและผู้บริหารจะต้องทำงานร่วมกัน การรับรู้ของครูต่อผู้บริหารโรงเรียนจึงมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับคณะครูในโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จะเชิงเทรา เขต 1 ประกอบด้วยโรงเรียนในสังกัด 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองฯ อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอ บางปะกง และอำเภอบางน้ำเปรี้ยว มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 142 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสโดยโรงเรียนในเขต อำเภอเมืองฯ ภายใต้สังกัด สพฐ. มีจำนวน 37 โรงเรียน มีครูผู้ทำหน้าที่สอนจำนวน 444 คน นักเรียนจำนวน 12,537 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จะเชิงเทรา เขต 1, 2559) ซึ่งพื้นที่ของอำเภอเมือง จะเชิงเทรา เป็นพื้นที่ที่มีทั้งสภาพที่เป็นเมือง ชนบท กึ่งเมือง และพื้นที่ชนบท เนื่องจากเป็นจังหวัดที่ห่างจาก กรุงเทพมหานครเพียง 60 กม. และบางส่วนยังมีสภาพ เป็นพื้นที่ที่ถูกจัดให้เป็นเขตอุตสาหกรรม ดังนั้นจึงน่าสนใจที่จะศึกษาว่าในพื้นที่ลักษณะเช่นนี้ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของ สภาพแวดล้อม ทำให้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีลักษณะเฉพาะตัวมากกว่าพื้นที่ โดยทั่วไปของประเทศ

ผู้วิจัยจึงสนใจ ที่จะศึกษาคุณลักษณะอัน

พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจะเชิงเทรา ในเขตอำเภอเมืองฯ จังหวัดจะเชิงเทรา ว่ามีคุณลักษณะเช่นใด เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีคุณภาพ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา ในเขตอำเภอเมืองฯจังหวัดจะเชิงเทรา ว่ามีการรับรู้อย่างไรต่อประเด็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ ของครูผู้สอนในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา ในเขตอำเภอเมืองฯจังหวัดจะเชิงเทรา ว่ามีการรับรู้อย่างไรต่อประเด็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา

สมมติฐานการศึกษา

1. ครูผู้สอนในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา ในเขตอำเภอเมืองฯจังหวัดจะเชิงเทราที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

2. ครูผู้สอนในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา ในเขตอำเภอเมืองฯจังหวัดจะเชิงเทราที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

3. ครูผู้สอนในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทราในเขตอำเภอเมืองฯ

จังหวัดจะเชิงเทราที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

ระเบียบวิธีการศึกษา

1. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา ในเขตอำเภอเมืองฯจังหวัดจะเชิงเทรา ใน 3 ด้าน คือ คุณลักษณะทางวิชาการ คุณลักษณะทางวิชาชีพ และคุณลักษณะส่วนบุคคล

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรในการศึกษา การศึกษาค้นคว้าเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ ของการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต1 ในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา โดยกำหนดตัวแปรดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

1) เพศ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ

(1) เพศชาย (2) เพศหญิง

2) อายุ จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ

(1) 20 - 35 ปี (2) 36 - 50 ปี (3) มากกว่า50 ปี

3) ระดับการศึกษาจำแนกเป็น 3กลุ่ม

คือ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2) ปริญญาตรี

3) สูงกว่าปริญญาตรี

2.2 ตัวแปรตาม คือ การรับรู้ของครูผู้สอน

ในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา ในเขตอำเภอเมืองฯจังหวัดจะเชิงเทรา ว่ามีการรับรู้ต่อประเด็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างไร

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ได้แก่ ครู

ผู้สอนของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองจะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 444 คน และสุ่มตัวอย่าง โดยวิธี การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน โดยใช้หลักการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เคอร์ซี และมอแกน (Krejcie & Morgan, 1970 p. 608 อ้างถึงใน นายไพรัตน์ นาคทอง, สารนิพนธ์, 2552, หน้า 39)

4. เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

5. สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยจันต์สมมติฐานโดย ทดสอบความแตกต่างของตัวแปร โดย ทดสอบค่าที่แบบ One Sample t-test และการทดสอบ One Way ANOVA ซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้การทดสอบของเซฟเฟ

ผลการศึกษา

1. ระดับการรับรู้ ของครูผู้สอนของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองจะเชิงเทรา เขต 1 ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนมีการรับรู้ว่าคุณบริหารโรงเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) โดยมีคุณลักษณะทางวิชาชีพนำพึงประสงค์สูงสุด ($\bar{X} = 3.61$) รองลงมาคือคุณลักษณะด้านส่วนบุคคล ($\bar{X} = 3.59$) อันดับสุดท้ายคือคุณลักษณะด้านวิชาการ แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$)

2. ระดับการรับรู้ของครูผู้สอนของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองจะเชิงเทรา เขต 1 ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยครูผู้สอนที่เป็นเพศหญิงและครูเพศชายมีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียน

มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกัน ซึ่งครูเพศหญิงมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.74$ และครูเพศชายมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.48$ และเมื่อนำความแตกต่างนี้ไปทดสอบความแตกต่างโดยใช้ One Sample t - test พบว่าครูเพศหญิงและครูเพศชายมีการรับรู้ ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($t = 3.24$)

3. ระดับการรับรู้ของครูผู้สอนของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองจะเชิงเทรา เขต 1 ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยครูผู้สอนที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไปมีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.78$ รองลงมาคือครูที่มีอายุระหว่าง 20 - 35 ปี มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.58$ ส่วนครูที่มีอายุระหว่าง 36 - 50 ปี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.47$ ปี และเมื่อนำการรับรู้ ของครู 3 ช่วงอายุที่กล่าวถึงได้ทดสอบความแตกต่างโดยใช้ One Way ANOVA พบว่าความแตกต่างของความคิดของครูทั้ง 3 ช่วงอายุมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ Scheff' พบว่า การรับรู้ของกลุ่มครูที่มีอายุระหว่าง 20 - 35 ปี รวมกับกลุ่มครูที่มีอายุระหว่าง 36 - 50 ปี มีความแตกต่างกับการรับรู้ของกลุ่มครูที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป

4. ระดับการรับรู้ ของครูผู้สอนของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองจะเชิงเทรา เขต 1 ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไปมีการรับรู้ว่าคุณบริหารโรงเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.80$ รองลงมาคือครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.53$ ส่วนครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.50$ และเมื่อนำการรับรู้ ของครู ที่มี

ระดับการศึกษา 3 ช่วงที่กล่าวถึงมาทดสอบความแตกต่างโดยใช้ One Way ANOVA พบว่าความแตกต่างของการรับรู้ของครูทั้ง 3 ช่วงระดับการศึกษา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ Scheff' พบว่า การรับรู้ของกลุ่มครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีความแตกต่างกับการรับรู้ของกลุ่มครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

อภิปรายผล

จากการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ ของครูผู้สอนของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ศึกษาค้นคว้าพบประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้ากรอบแนวคิด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ ของครูผู้สอนของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากมากไปน้อย คือ ด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพ ด้านคุณลักษณะทางวิชาการ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของยาใจ เดชชนธ์ (2545, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารที่มีต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ซึ่งผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมและ

รายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของดำรงเดช วันนา (2546, บทคัดย่อ) พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จในโรงเรียนปฏิบัติการศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดนครพนม โดยรวมผลในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิจัยเป็นดังต่อไปนี้

1.1 ด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ วุฒิกักดี (2542, ก) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามการรับรู้ ของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูอาจารย์ส่วนใหญ่มีการรับรู้ ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพ ของผู้บริหารควรมีอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาคู่มือผู้สอนมีการรับรู้ ว่าผู้บริหารควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านคุณลักษณะวิชาชีพ สามอันดับแรกคือ ผู้บริหารมีความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย ผู้บริหารมีความสามารถในการจัดองค์กรโครงสร้างการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร และผู้บริหารสามารถบริหาร งบประมาณทรัพย์สินและรายได้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศราภรณ์ วิทย์ไพจิตร (2544, ก) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ พึงประสงค์ตามการรับรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ต้องประสานงานด้วยความยิ้มแย้ม ให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน สร้างความสัมพันธ์ต่อผู้อื่น รับฟังการรับรู้ ของผู้ร่วมงาน ควรมีความรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพ และยังสอดคล้องกับ สุธีรา ทรัพย์เจริญ (2544 .2) ได้วิจัยเรื่อง การรับรู้ของอาจารย์ที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏ ว่าผู้บริหารต้องมีคุณลักษณะด้านความรู้และทักษะการบริหาร ควรมีความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติงานติดตามข่าวสารเกี่ยวกับ

การศึกษาอยู่เสมอ เข้าใจภาระงานของโรงเรียนเป็นอย่างดี ดังคำกล่าวของบันลือ พุกกะวัน (2535, 33) กล่าวถึงผู้บริหารกับความรู้อย่างกว้างขวางว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่ดี ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพ และหมั่นศึกษาหาความรู้ต่างๆ เพิ่มเติมในวิชาชีพมีส่วนปลูกฝังความเลื่อมใส แก่หมู่คณะได้มากในการจัดการสั่งการ หรือชี้แจงแนะนำใดๆ แก่ผู้ร่วมงาน นอกจากนั้นในการที่ผู้บริหารมีการผ่านประสบการณ์ในวิชาชีพ ย่อมเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ผู้นำหรือผู้บริหารสามารถตัดสินใจในการดำเนินงาน เพราะย่อมมองเห็นภาพรวมของงาน เข้าใจลักษณะงานช่วยให้สามารถวางแผนปรับปรุงงานได้

1.2 ด้านคุณลักษณะทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการวิจัยของ ศราวุฒิลิทธิราช (2544, 71) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษ ตามทัศนะของกรรมการการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับการวิจัยของ ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ (2538 , 190-191) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้นำที่ดีต้องมีคุณลักษณะด้านวิชาการ ที่ถือว่าเป็นคุณสมบัติส่วนตัวของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก คุณลักษณะด้านวิชาการ เป็นความต้องการมากเป็นอันดับสอง เมื่อเรียงอันดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารมีเวลาสำหรับครูเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียนการสอนผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารการศึกษา และผู้บริหารมีความรอบรู้เกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลเป็นอย่างดีโดยให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น นอกจากนั้นความต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามข่าวความก้าวหน้า และความเคลื่อนไหวด้านวิชาการ สอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัย

ของ อนุชิต วรรณสุทธิ (2546) ศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในอนาคตว่า ผู้บริหารต้องมีความสามารถทางวิชาการ เป็นผู้ใฝ่รู้ เป็นนักอ่าน เป็นนักคิดเป็นนักเขียนและเขียนถึงสิ่งที่คิด สื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ สอดคล้องกับ พันส หันนาคินทร์ (อ้างถึงใน โกศล ศรีทอง, 2543, 37) มีความเห็นว่า ผู้บริหารควรมีคุณสมบัติทางวิชาการในด้านความรู้ทางด้านการจัดการบริหาร ฐักเบื้องต้นของวิชาต่างๆ ที่สอนอยู่ในโรงเรียน เพื่อนำมาตรวจสอบ และแนะนำแก่ครูช่วยให้เข้าใจปัญหา และสถานการณ์ตามความเป็นจริงดีขึ้น หลักวิชาการจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพดีขึ้น ดังนั้นผู้บริหารควรมีความรู้ทางวิชาการทั่วไป มีทักษะการบริหารที่ดีเยี่ยมทั้งทางด้านบริหารงานวิชาการ มีความรู้ความสามารถในการบริหารการศึกษา มีความสามารถในการวิเคราะห์และวิจัย มีความรู้ความสามารถด้านสื่อการเรียนการสอน มีความสามารถด้านการนิเทศมีความสามารถในการวัดผลประเมินผล มีความสามารถด้านแนะแนว มีประสบการณ์เรื่องหลักสูตรและการสอน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเทคโนโลยี และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อให้เกิดการตรวจสอบ และแนะนำแก่ครูเป็นไปอย่างถูกต้อง

1.3 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการงานวิจัยของ กำจัดชลสวัสดิ์ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามการรับรู้ ของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่เป็นจริงกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามการรับรู้ ของครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และการศึกษาของ ไพโรจน์ สิงห์คำ (2542, บทคัดย่อ) พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามี การรับรู้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน จากการศึกษาครูผู้สอนมีการรับรู้ ว่าผู้บริหารควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล คือ เป็นผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ กว้างไกลและทันสมัยอยู่เสมอ เป็นผู้บริหารที่มีใจเปิดกว้างพร้อมรับฟังการรับรู้ ของผู้อื่น และเป็นผู้บริหารที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับการศึกษาของ สอดคล้องกับการศึกษาของ เกศราภรณ์ วิทย์ไพจิตร (2544, ค) พบว่าคุณลักษณะ ของผู้บริหารโรงเรียนต้องประสานงานด้วยความยิ้มแย้ม ให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน สร้างความสัมพันธ์ต่อผู้อื่น รับฟังการรับรู้ ของผู้ร่วมงาน ด้านครอบครัวและส่วนตัว ต้องสามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีความประพฤติดี ดังนั้นคุณลักษณะส่วนบุคคลเป็นลักษณะประจำตัว ของผู้บริหารแต่ละบุคคลที่แสดงออกมาให้ผู้อื่นได้เห็น หรือได้รับรู้ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี มีบุคลิกภาพ และปฏิภาณไหวพริบดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเป็นประชาธิปไตยได้รับการยอมรับจากบุคลากร และชุมชนเป็นต้น และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิพภา วิริยะพันธ์ (2546,22) ที่กล่าวว่า มนุษย์สัมพันธ์ เปรียบเสมือนเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จของการบริหาร งานเนื่องจากผู้บริหารสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือ อย่างหนึ่งในการสร้างขวัญ กำลังใจ ให้แก่ผู้ร่วมงานเพื่อให้เกิดการยอมรับนับถือเลื่อมใสศรัทธา ยอมทำงานหรือให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ ทำให้ผู้ร่วมงาน ทุกคนทำงานด้วยกันอย่างมีความสุข สามารถสร้างสรรค์ ผลงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้แก่โรงเรียนได้

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ ของครูผู้สอนของ โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ที่สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการ ทำงาน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศ โดยรวมเพศชาย และเพศหญิง มีการรับรู้ ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน เพศชายและเป็นเพศชายมีการรับรู้ ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน แสดงว่าครูผู้สอนเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเป็นโดยและรายด้านทุกด้านสอดคล้องกัน ทั้งนี้เป็นเพราะครูผู้สอนเพศชายและเพศหญิง มีประสบการณ์ในการทำงานที่เดียวกัน มีสัญชาตญาณ ในการสังเกต การสั่งสมประสบการณ์จากที่ได้พบปะ พูดคุย ทำงานร่วมกับผู้บริหารหลายๆ คนจึงจะประมวล ภาพลักษณ์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนออกมาเป็นแนวทางเดียวกันได้ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ กำจัด ชลสวัสดิ์ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่เป็นจริงและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามการรับรู้ ของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ระยอง เขต 1 พบว่า ครูเพศชายและครู เพศหญิงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระยอง เขต 1 มีการรับรู้ ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติ ตามทัศนะของ ปรียาพร วงศ์อุดรโรจน์ (2535, 94 - 98) ได้ให้ทัศนะว่าเพศมีผลต่อการทำงาน และ การรับรู้ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ไพฑูรย์ ศักดิ์แก้ว (2534,บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรม ผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาพบว่าครูเพศชายและหญิงมีระดับ ความต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนแสดงพฤติกรรม ผู้นำมีดีมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามช่วงอายุ โดยรวมครู กลุ่มอายุ 20 - 35 ปี กับครูกลุ่มอายุ 36 - 50 ปี มีการรับรู้ ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาไม่แตกต่างกันทุกด้าน สอดคล้องกับ การวิจัยของ ปรีชา ช้องคั่นปอน (2550, บทคัดย่อ)

ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการรับรู้ของครูต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามช่วงอายุ ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มครูที่มีอายุระหว่าง 20 - 35 และกลุ่มอายุ 36 - 50 ปีรวมกัน และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกับกลุ่มครูที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไปพบว่าสองกลุ่มนี้มีระดับการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเลิศ ธรรมมา (2547, 126) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา (2539 - 2550) ตามการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น พบว่า ครูผู้สอนที่มีอายุแตกต่างกันจะมีระดับการรับรู้ถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม วุฒิปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี กับครูที่วุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีการรับรู้ ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ทุกด้าน สอดคล้องกับ ปรีชา ช่องคันปอน (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ ของครู สังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการรับรู้ของครูต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มครูที่มีวุฒิปริญญาตรี กลับสูงกว่าปริญญาตรีรวมกัน โดยเปรียบเทียบกับกลุ่มครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี พบว่าสองกลุ่มนี้มีระดับการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ

ผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับ บุญเลิศ ธรรมมา (2547, 126) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา (2539 - 2550) ตามการรับรู้ ของครูผู้สอนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น พบว่า ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี กับครูที่มีวุฒิมหาวิทยาลัยสูงกว่าปริญญาตรีจะมีระดับการรับรู้ถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ ของครูผู้สอนของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จะเชิงเทรา เขต 1 ผู้ศึกษาค้นคว้ามี่ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับคุณลักษณะทางวิชาชีพ เป็นอันดับแรก รองลงมา คุณลักษณะทางวิชาการ และคุณลักษณะส่วนบุคคล เนื่องจากครูมีความต้องการให้ผู้บริหารมีคุณลักษณะดังกล่าวเรียงตามลำดับความสำคัญ
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคุณลักษณะทางวิชาการในประเด็น ผู้บริหารมีเวลาสำหรับครูเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียนการสอนผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหาร การศึกษา และผู้บริหารมีความรอบรู้เกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล เป็นอย่างดี
3. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพในประเด็น ผู้บริหารมีความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย

ผู้บริหารมีความสามารถในการจัดองค์การโครงสร้าง การบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร และผู้บริหาร สามารถบริหาร งบประมาณ ทรัพยากร และรายได้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหาร ตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เช่น ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน ประชาชน และ

ชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการ พัฒนาตนเองของผู้บริหารโรงเรียนต่อไป

2. ควรใช้เทคนิควิธีที่หลากหลาย ตลอดจน ระเบียบวิธีวิจัยต่าง ๆ มาร่วมบูรณาการในงานวิจัย เพื่อเป็น Mix Methodology จะทำให้งานวิจัยมีความ น่าสนใจและสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับกลุ่มต่าง ๆ ได้จริง

บรรณานุกรม

- บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2540). **โลกกาภิวัตน์กับการพัฒนาการศึกษา. สารพัฒนาหลักสูตร.16** (128): 7-19: มกราคม - มีนาคม
- ประถม วงศ์ศรีแก้ว. (2536). **โรงเรียนประถมศึกษาในอนาคต. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.**
- มนตรี แสนวิเศษ. (2534). **การประเมินคุณลักษณะและพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- สมบุรณ์ พรรณภาพ. (2521). **หลักเบื้องต้นของการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ: บรรณานิกิจ.**
- สมพงศ์ เกษมสิน. (2521). **การบริหาร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.**
- อนันต์ มาสวัสดิ์. (2518). **คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัด พิษณุโลก. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.**
- Mattox, Donld Dean. "A Study of In-service Needs of Illinois Public School Elemntary Principals," **Dissetation Abstrational. 12**(1):6061 - A; June, (1987).
- Nolt,Chester M. **An Introduction to school Administration Selected Readings.** New York: Macmillan, (1966).
- Nutz,William John.(1980) "Public Perception of Education in a New England school District," **Dissertation Abstracts Internationl. 42**(4): 1416-A.
- Smith, Edward W. & others. (1961). **The Educational Encyclopaedia.** New York: Prentice - Hall.
- Spark, Haerry M.(1960) "**A Study of the High school Principalhip in Kentucky,**" **Dissertaion Abstrats Internation. 20** (9): 3650- A; March.